

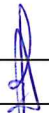
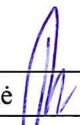
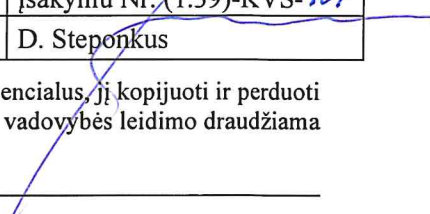
	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 1 iš 14

REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS

Egzempliorius Nr. 1

Turinys

1. Paskirtis.....	3
2. Taikymo sritis.....	3
3. Paaškinimai, santrumpos, apibrėžimai.....	3
4. Nuorodos.....	3
5. Atsakomybė.....	4
6. Veiklų aprašymas.....	4
7. Dokumentacija.....	13
8. Paskirstymas.....	13
9. Priedai.....	14

Parengė: <i>2026-07-15</i>	Peržiūrėjo: <i>2026-07-27</i>	Suderino: <i>2026-07-29</i>	Galioja nuo:
Laboratorijos kokybės vadybininkė	Klinikinės diagnostikos ir mikrobiologijos laboratorijos vedėja	Vidaus medicininio audito skyriaus vadovė	PATVIRTINTA VšĮ Respublikinės Klaipėdos ligoninės direktoriaus 2026 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. (1.39)-KVS-101
L. Jakaitė 	A. Petrikienė 	S. Misikonienė 	D. Steponkus

Šis tvarkos aprašas yra įstaigos nuosavybė. Dokumentas konfidencialus, jį kopijuoti ir perduoti
tretiesiems asmenims be vadovybės leidimo draudžiama

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 2 iš 14

KEITIMAI

Eil. Nr.	Įsakymo, kuriuo keičiamas dokumentas, numeris ir data	Pakeisti lapai	Keitimą atliko (Vardas ir pavardė) (Parašas)

PERŽIŪROS

Eil. Nr.	Data	Dokumento peržiūrą atliko (Pareigos, vardas ir pavardė)	Išvados	Parašas

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 3 iš 14

I. PASKIRTIS

1.1. Šis tvarkos aprašas nustato pacientų pasiruošimo laboratoriniams tyrimams, atliekamiems VšĮ Respublikinės Klaipėdos ligoninės Klinikinės diagnostikos laboratorijoje (toliau – KDL) ir ligoninės filialų laboratorijose, rekomendacijas, siekiant užtikrinti tinkamą pacientų pasiruošimą, kokybišką biologinių ėminių paėmimą ir patikimus laboratorinių tyrimų rezultatus.

1.2. Tvarkos aprašas parengtas siekiant užtikrinti laboratorinių tyrimų kokybę bei tyrimų rezultatų patikimumą, pacientui tinkamai pasiruošus prieš tyrimus, taip sumažinant ėminių pažeidimo ar užteršimo riziką, užtikrinti aiškų ir vieningą bendradarbiavimą tarp paciento ir KDL darbuotojų.

II. TAIKymo SRITIS

2.1. Šis tvarkos aprašas taikomas pacientų pasiruošimui prieš laboratorinius tyrimus, kai tiriamoji medžiaga yra kraujas, šlapimas, išmatos, skrepliai ar lyties takų nuograndos.

2.2. Šiuo tvarkos aprašu privalo vadovautis pacientai, besiruošiantys laboratoriniams tyrimams KDL, ir Ligoninės medicinos personalas, atsakingas už pacientų informavimą apie pasiruošimą laboratoriniams tyrimams bei tinkamą tiriamosios medžiagos surinkimą ir pristatymą į laboratoriją.

III. PAAIŠKINIMAI, SANTRUMPOS, APIBRĖŽIMAI

3.1. Apibrėžimai ir paaiškinimai:

3.1.1. **Ėminys** – tiriamosios visumos dalis, paimta tirti;

3.1.2. **Mėginys** – ėminys ar jo dalis, paruošta arba iš karto tinkanti tirti cheminiais, biocheminiais, genetiniais, biologiniais, mikrobiologiniais ir kitais būdais;

3.1.3. **Pacientas** – asmuo iš kurio imama tiriamoji medžiaga;

3.1.4. **Procesai prieš tyrimą** – procesai, kurie chronologine tvarka pradedami naudotojo prašymu ir apima tyrimą, paciento paruošimą ir identifikavimą, ėminio (-ių) paėmimą, gabenimą į laboratoriją bei joje, ir baigiami pradėjus tyrimą;

3.1.5. **Tyrimas** – veiksmų, kuriais siekiama nustatyti savybės vertę ar charakteristikas arba aprašyti savybę, visuma.

3.2. Santrumpos:

3.2.1. **KDL** – Klinikinės diagnostikos laboratorija;

3.2.2. **LPI** – lytiškai plintanti infekcija;

3.2.3. **PGR** – polimerazės grandininė reakcija;

3.2.4. **SLS** – specialistai (bendrosios praktikos slaugytojas, anestezijos ir intensyvios terapijos slaugytojas, operacinės slaugytojas, psichikos sveikatos slaugytojas, išplėstinės slaugos praktikos slaugytojas, skubios medicinos pagalbos slaugos specialistas);

3.2.5. **VšĮ** – viešoji įstaiga.

IV. NUORODOS

4.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. V-998 „Dėl laboratorinės diagnostikos paslaugų teikimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. lapkričio 22 d. įsakymo Nr. V-1327 redakcija);

4.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. V-120 „Dėl privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų, privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų ir privalomų elektroninių medicinos dokumentų duomenų

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 4 iš 14

rinkinių aprašų patvirtinimo“ (Lietuvos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. V-1184 redakcija);

4.3. LST EN ISO 15189 – „Medicinos laboratorijos. Kokybės kompetencijos ir reikalavimai“;

4.4. CLSI PRE05-ED1:2024 – „Processes for the Collection of Urine Specimens“, 1st Edition;

4.5. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centras. Atmintinė pacientams. Pasiruošimas laboratoriniams kraujo tyrimams. 2025.

4.6. Lee, L., & Rankin, W. Preparation for blood tests: what can go wrong before the sample reaches the lab. *Australian prescriber*. 2025;48(4):122–127.

4.7. Kouri TT, Hofman W, Falbo R et. al. The EFLM European Urinalysis Guideline 2023. *Clinical Chemistry and Laboratory Medicine*. 2024;62(9):1653-1786.

V. ATSAKOMYBĖ

5.1 Gydytojas atsakingas už:

5.1.1. paciento supažindinimą su pateiktomis, pasiruošimo prieš laboratorinius tyrimus, rekomendacijomis;

5.2. SLS atsakingas už:

5.2.1. paciento supažindinimą su pateiktomis, pasiruošimo prieš laboratorinius tyrimus, rekomendacijomis;

5.3. Pacientas atsakingas už:

5.3.1. tinkamą pasiruošimą laboratoriniams tyrimams, pagal pateiktas rekomendacijas;

5.3.2. gydytojo ar SLS informavimą apie vartojamus vaistus ir kontraindikacijas, galinčias turėti įtakos rezultatų patikimumui.

5.4. Klinikinės diagnostikos laboratorijos vedėjas atsakingas už:

5.4.1. šio tvarkos aprašo priežiūrą, periodinę peržiūrą ir atnaujinimą.

VI. VEIKLŲ APRAŠYMAS

6.1. Bendrinės rekomendacijos pacientui prieš laboratorinius tyrimus, atliekamus iš kraujo:

6.1.1. kraujo ėminius tyrimams rekomenduojama paimti ryte, iki 10 valandos (nebent gydytojas nurodo kitaip):

6.1.1.1. išskirtinai kortizolio ir testosterono tyrimams atlikti, siekiant patikimiausių rezultatų, kraujo ėminį svarbu paimti 8-10 valandą ryte (jei kraujo ėminys imamas kitu metu, tai svarbu dokumentuoti);

6.1.1.2. aldosterono tyrimui, kraujo ėminį rekomenduojama imti apie 10 valandą ryte;

6.1.1.3. norint sekti rezultatų pokyčius, kraujo ėminiai kaskart turėtų būti imami vienodomis sąlygomis (paros metas, ėminio paėmimo laikas, paciento padėtis ėminio ėmimo metu ir kt.);

6.1.2. nerūkyti ir nevartoti kitų nikotino turinčių produktų bent 2 val. iki kraujo paėmimo;

6.1.3. nevartoti alkoholinių gėrimų;

6.1.4. nevartoti narkotinių medžiagų;

6.1.5. prieš kraujo paėmimą būtina nusiraminti ir ramiai pasėdėti 10–15 min.;

6.1.6. prieš tyrimus rekomenduojama 8-12 valandų nevalgyti, ypač:

6.1.6.1. jeigu bus atliekami gliukozės ir lipidų apykaitos tyrimai;

6.1.6.2. turint hipertrigliceridemiją;

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 5 iš 14

- 6.1.6.3. sveikstant po hipertriglicerideminio pankreatito;
- 6.1.7. nebadauti ilgiau nei 16 valandų prieš kraujo paėmimą;
- 6.1.7.1. SVARBU vengti ilgalaikio badavimo, ruošiantis gliukozės toleravimo mėginiui, geležies ir hemoglobino tyrimams.
- 6.1.8. negerti saldžių ir tonizuojančių gėrimų (kavos, arbatos). Galima gerti tik vandenį;
- 6.1.9. bent 24 valandas iki kraujo ėminio paėmimo neužsiimti jokia didelio intensyvumo fizine veikla. Intensyvus fizinis ir emocinis krūvis prieš tyrimą gali turėti įtakos:
- 6.1.9.1. kai kurių fermentų aktyvumui ir medžiagų koncentracijai organizme;
- 6.1.9.2. gali sumažėti gliukozės ir trigliceridų lygis;
- 6.1.9.3. gali padidėti kepenų funkcijos parametrai, laktatdehidrogenazės (LDH) aktyvumas ir kreatinkinazės (CK) kiekis.
- 6.1.10. lytinių hormonų tyrimams atlikti, moterims kraujo ėminį svarbu imti atitinkamomis menstruacinio ciklo dienomis. Būtina tyrimus atlikti gydytojo rekomenduotą menstruacinio ciklo dieną;
- 6.1.11. nerekomenduojama atlikti kraujo tyrimus anksčiau nei praėjus 12 valandų, po rentgenologinių ir ultragarsinių tyrimų, refleksoterapijos bei fizioterapijos procedūrų;
- 6.1.12. prieš prostatos specifinio antigeno ir laisvo prostatos specifinio antigeno tyrimus negalima atlikti rektalinio, veloergometrinio tyrimo, prostatos biopsijos.
- 6.1.13. infekcinių ligų serologinius tyrimus rekomenduojama atlikti praėjus 2-4 savaitėms po įtariamo užsikrėtimo;
- 6.1.14. geležies koncentraciją kraujyje tyrimą geriausiai atlikti praėjus 2 savaitėms po menstruacijų;
- 6.1.15. lytiškai plintančių infekcijų (LPI) nustatymui kraujo tyrimus rekomenduojama atlikti praėjus nurodytam laikotarpiui, po galimo užsikrėtimo:

Tyrimas	Rekomenduojamas minimalus laikotarpis po galimo užsikrėtimo
<i>Chlamydia trachomatis</i>	Nuo 5 dienų iki 2 savaičių; išimtiniais atvejais ir po 4 savaičių
<i>Mycoplasma genitalium</i>	2-4 savaitės
Gonorėja (<i>N. Gonorrhoea</i>)	1-3 savaitės
Trichomoniozė (<i>Trichomonas vaginalis</i>)	4-28 dienos
Herpes I ir II tipo tyrimas	2-12 dienos nuograndose; 3-6 mėnesiai (70 proc.) po galimo užsikrėtimo
ŽIV 1 ir 2 antikūnų tyrimas	6 savaitės; išimtiniais atvejais iki 3 mėnesių
ŽIV RNR tyrimas	9-11 dienos
Sifilis	3-6 savaitės

6.1.15.1. PASTABA: tiriantis dėl infekcijų svarbu žinoti kontakto su galimu infekcijos šaltiniu laiką.

6.1.16. BŪTINA: prieš kraujo ėminio ėmimą, informuoti gydytoją arba ėminį imantį personalą apie vartojamus vaistus:

6.1.16.1. stebint vaisto koncentraciją, kraujo ėminys tyrimui turi būti imamas prieš kitą vaisto dozę (nebent gydytojas nurodo kitaip);

6.1.16.2. prieš kraujo ėmimą skydliaukės funkcijos tyrimams, nevartoti vaisto levotiroksino. Vaistas vartojamas iškart po kraujo paėmimo (nebent gydytojas nurodo kitaip);

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 6 iš 14

6.1.16.3. jeigu gydantis gydytojas nenurodo kitaip, prieš kortizolio koncentracijos tyrimą rekomenduojama 24–72 valandas nevartoti sisteminių kortikosteroidų;

6.1.16.4. geriamuosius estrogenus nutraukti likus 6 savaitėms iki kortizolio tyrimo, nes jie didina kortizolį surišančio globulino ir bendro kortizolio koncentraciją (nebent gydytojas nurodo kitaip);

6.1.16.5. jei vartojate oralinius antikoagulantus, gali būti nustatomi klaidingi kraujo krešėjimo tyrimų rezultatai: *lupus* antikoagulantų, baltymo C, baltymo S, atsparumo aktyvintam baltymui C (APCR), antitrombino;

6.1.17. rekomenduojama likus 2 savaitėms prieš tyrimą nutraukti vitaminų ar maisto papildų vartojimą (nebent gydytojas nurodo kitaip):

6.1.17.1. 24 valandas iki kraujo paėmimo tyrimams, nevartoti vitamino D terapinėmis dozėmis;

6.1.17.2. mažiausiai savaitę iki kraujo ėminio paėmimo nutraukti biotino vartojimą (įskaitant multivitaminus ar maisto papildus, kurių sudėtyje yra biotino ar „vitamino B7“) jei bus atliekami šie tyrimai:

Antikūnai prieš ciklinį citrulinintą peptidą (anti-CCP)	IgG antikūnai prieš citomegalo virusą (CMV)	Laisvas beta chronioninis gonadotropinas (β -HCG)	Parathormonas (PTH)	N-galinis B tipo (smegenų) natriuretinis propeptidas (NTproBNP)
Antikūnai prieš hepatito B viruso paviršinį antigeną (aHBs)	IgM antikūnai prieš citomegalo virusą (CMV)	Laisvas tiroksinas (FT4)	IgG klasės antikūnai prieš SARS-Co-V-2 virusą	ŽIV kombinuotas
Antikūnai prieš hepatito C virusą (aHCV)	Folio rūgštis (FOL)	Antikūnai prieš hepatito B viruso šerdinį antigeną (aHBcore)	Lytinius hormonus sujungiantis globulinas (SHBG)	Nėštuminis plazmos baltymas A (PAPP-A)
Aktyvus vitaminas B12 (AB12)	Estradiolis (E2)	Hepatito B viruso paviršinis antigenas (HBsAg)	Tiroglobulinas (Tg)	-
Adrenokortikotropinis hormonas (AKTH)	Laisvasis prostatos specifinis antigenas (fPSA)	Homocisteinas	Testosteronas	-

6.1.18. Paciento pasiruošimas gliukozės tolerancijos mėginio (GTM) atlikimui:

6.1.18.1. sąlygos iki tyrimo likus 1-10 dienų:

6.1.18.1.1. 10 dienų iki tyrimo negalima badauti;

6.1.18.1.2. 3 dienas iki tyrimo svarbu vartoti pakankamą angliavandenių kiekį (daugiau nei 150 g per parą);

6.1.18.1.3. 24 valandas nevartoti alkoholinių gėrimų;

6.1.18.1.4. likus 3 dienoms iki tyrimo rekomenduojamas įprastas fizinis krūvis;

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 7 iš 14

6.1.18.1.5. likus 3 dienoms iki tyrimo rekomenduojama nutraukti gliukozės apykaitą veikiančių vaistų vartojimą (hormonų, geriamų kontraceptinių vaistų, anoreksinių ir psichostimuliuojančių vaistų, nikotino rūgšties, diuretikų, salicātų, vaistų nuo tuberkuliozės).

6.1.18.2. sąlygos iki tyrimo likus 12 valandų:

6.1.18.2.1. likus 8-12 valandoms iki tyrimo nevalgyti (galima gerti tik vandenį);

6.1.18.2.2. pacientas turi būti pailsėjęs (miegojęs naktį);

6.1.18.2.3. pacientas procedūros metu turi neturėti infekcinės ligos požymių ir per pastarąsias 2 savaites nebūti sirgęs infekcine liga;

6.1.18.2.4. likus 1 valandai iki tyrimo turite būti ramioje aplinkoje. Nerekomenduojama tyrimą atlikti pacientui, dirbusiam naktinėje pamainoje ir moterims menstruacijų metu;

6.1.18.2.5. vakare prieš tyrimą turi būti vartojamas angliavandenių turintis maistas (30-50 g);

6.1.18.2.6. tyrimo metu ir likus 8 valandoms iki tyrimo negalima rūkyti;

6.1.18.2.7. tyrimas atliekamas ramybės būsenoje, prieš tyrimą negali būti atliktos jokios kitos procedūros.

6.2. Bendrinės rekomendacijos pacientui prieš laboratorinius tyrimus, atliekamus iš šlapimo:

6.2.1. kelias dienas iki šlapimo tyrimo (bent 10-12 valandų) laikytis standartinės dietos, maitintis įprastu režimu, tačiau vengti aštraus, sūraus maisto ir produktų, galinčių pakeisti šlapimo spalvą (pvz.: morkų, burokėlių ir pan.);

6.2.2. vartoti normalų skysčių kiekį;

6.2.3. nerekomenduojama vartoti alkoholio;

6.2.4. vengti intensyvaus fizinio krūvio;

6.2.5. 24 valandas iki šlapimo surinkimo vengti lytinių santykių;

6.2.6. moterims vengti tirti šlapimą menstruacinio kraujavimo metu ir 2-3 dienas prieš ir po menstruacijų. Esant būtinybei, šias aplinkybes reikia dokumentuoti. Renkant šlapimo ėminius menstruacijų metu, šlapimas dažnai užteršiamas eritrocitais ir epiteliumu, todėl neįmanoma gauti patikimų rezultatų;

6.2.7. mažiausiai savaitę iki šlapimo tyrimo nevartoti vitaminų ar kitų mineralinių papildų;

6.2.8. prieš surenkant šlapimą albumino/kreatinino santykiui nustatyti, rekomenduojama 8-12 valandų nevartoti tokių vaistų kaip:

6.2.8.1. acetaminofenas (paracetamolis);

6.2.8.2. N-acetil-p-benzochinono imino (NAPQI) metabolitai;

6.2.8.3. N-acetilcisteinas (NAC);

6.2.8.4. metamizolis (novaminsulfonas, dipironas);

6.2.8.5. 4-aminoantipirinas (4-AAP);

6.2.8.6. 4-metilamino-antipirino (4-MAP) metabolitai.

6.2.9. surenkamo šlapimo ėminio tipas priklauso nuo to, kokie tyrimai bus atliekami:

Šlapimo ėminio tipas	Paskirtis
Pirmoji šlapimo porcija	PGR tyrimai dėl lytiškai plintančių infekcijų (LPI)
Vidurinė šlapimo porcija	Juosteliniai testai Mikroskopiniai tyrimai Biocheminiai tyrimai

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 8 iš 14

	Mikrobiologiniai tyrimai
Paros (24 valandų) šlapimas	Biocheminiai tyrimai

6.2.10. Vidurinės šlapimo porcijos surinkimas:

6.2.10.1. prieš pradėdant rinkti šlapimą, nusiplaunamos rankos muilu ir vandeniu;

6.2.10.2. šlapimas renkamas į specialiai šlapimo surinkimui skirtą indelį arba į specialiai šlapimo surinkimui skirtą indelį, sterilioje pakuotėje (būtinai mikrobiologiniams tyrimams atlikti) (žr. 1 paveikslą). Svarbu neliesti šlapimo ar indelio vidaus.

1 paveikslas. Šlapimo surinkimo indelis

6.2.10.3. moterys viena ranka praskleidžia lytines lūpas, kita ranka apsiprausia šiltu tekančiu vandeniu arba steriliomis valomosiomis servetėlėmis apvalo šlaplės ertmę, tris kartus braukiant iš viršaus į apačią (kaskart keičiant servetėles);

6.2.10.4. vyrai atitraukia apyvarpę, šlaplės ertmę nuplauna šiltu tekančiu vandeniu arba nuvalo steriliomis valomosiomis servetėlėmis, tris kartus braukiant tolyn nuo šlaplės (kiekvieną kart keičiant servetėles);

6.2.10.5. lytiniai organai nusausinami popieriniu rankšluosčiu;

6.2.10.6. pirmoji šlapimo porcija atliekama į tualetą arba basoną ir nenutraukiant srovės, į sterilų šlapimo indelį, surenkama ne mažiau kaip 30 ml vidurinės šlapimo tėkmės porcijos;

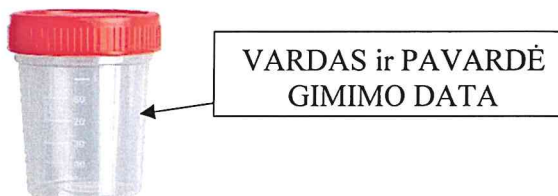
6.2.10.7. šlapintis baigiama į tualetą arba basoną;

6.2.10.8. surinktas šlapimo ėminys sandariai užsukamas ir sausiai nuvaloma išorinė indelio dalis;

6.2.10.9. **SVARBU:** mikrobiologiniams tyrimams atlikti, šlapimas turi būti surenkamas ištyrimui dar nepradėjus antimikrobinio gydymo. Šlapimas, šlapimo pūslėje, prieš surinkimą turėtų būti užsilaikęs bent 4-8 valandas (kai įmanoma).

6.2.10.10. paciento identifikaciniai duomenys (vardas, pavardė) turi būti žymimi tik ant šlapimo talpyklos sienelės, žymėjimas ant dangtelio yra draudžiamas. Visi duomenys turi būti surašyti aiškiai, įskaitomai ir didžiosiomis raidėmis, kad informacija būtų lengvai suprantama (žr. 2 pav.);

6.2.10.11. žymėjimas turi būti ilgalaikis ir tinkamas iki ėminio pristatymo į laboratoriją.

2 paveikslas. Identifikacinių paciento duomenų žymėjimo pavyzdys ant šlapimo indelio

6.2.10.12. surinktas šlapimo ėminys į laboratoriją pristatomas kuo greičiau, bet ne ilgiau kaip per 2 valandas po surinkimo. Nesant galimybei šlapimo pristatyti į laboratoriją per 2 valandas, šlapimas gali būti laikomas 2-8°C temperatūroje, bet ne ilgiau kaip 24 valandas.

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 9 iš 14

6.2.11. Pirmosios šlapimo porcijos surinkimas PGR tyrimams dėl LPI:

- 6.2.11.1. prieš pradėdant rinkti šlapimą, nusiplaunamos rankos muilu ir vandeniu;
- 6.2.11.2. šlapimas renkamas tik į sterilų indelį, sterilioje pakuotėje (žr. 1 paveikslą). Svarbu neliesti šlapimo ar indelio vidaus;
- 6.2.11.3. prieš renkant šlapimą, nesišlapinti bent 3-4 valandas ir neapsiplauti išorinių lytinių organų. Renkama pirmoji šlapimo porcija t. y. 10-30 ml pirmųjų šlapimo lašų;
- 6.2.11.4. šlapintis baigiama į tualetą ar basoną;
- 6.2.11.5. surinktas šlapimo ėminys sandariai užsukamas ir sausai nuvaloma išorinė indelio dalis;
- 6.2.11.6. surinktas šlapimo ėminys į laboratoriją pristatomas kuo greičiau (18-25°C temperatūroje), bet ne ilgiau kaip per 2 valandas po surinkimo. Nesant galimybei šlapimo pristatyti į laboratoriją per 2 valandas, šlapimas gali būti laikomas 2-8°C temperatūroje, bet ne ilgiau kaip 24 valandas.

6.2.12. Paros šlapimo surinkimas:

- 6.2.12.1. prieš pradėdant rinkti šlapimą, nusiplaunamos rankos muilu ir vandeniu;
- 6.2.12.2. moterys viena ranka praskleidžia lytines lūpas, kita ranka apsiprausia šiltu tekančiu vandeniu arba steriliomis valomosiomis servetėlėmis apvalo šlaplės ertmę, tris kartus braukiant iš viršaus į apačią (kaskart keičiant servetėles);
- 6.2.12.3. vyrai atitraukia apyvarpę, šlaplės ertmę nuplauna šiltu tekančiu vandeniu arba nuvalo steriliomis valomosiomis servetėlėmis, tris kartus braukiant tolyn nuo šlaplės (kiekvieną kart keičiant servetėles);
- 6.2.12.4. lytiniai organai nusauginami popieriniu rankšluosčiu;
- 6.2.12.5. pirmasis paros šlapimas atliekamas į klozetą ar basoną (šis šlapimas nerenkamas);
- 6.2.12.6. atžymimas laikas ant paros šlapimo surinkimo indo nuo šio momento pradėdamas paros šlapimo rinkimas, t. y. kiekviena šlapimo porcija per 24 valandas (pvz. pradėjus rinkti 08:00 val., paskutinis šlapinimasis turi būti kitos dienos 08:00 val.);
- 6.2.12.7. kiekvienas šlapinimasis atliekamas į švarų plastikinį indelį. Svarbu neliesti šlapimo ar indelio vidaus;
- 6.2.12.8. kiekviena surinkta šlapimo porcija iš plastikinio indelio atsargiai perpilama į paros šlapimui skirtą, švarų plastikinį, 2,5 - 3 litrų indą (draudžiama rinkti į metalinį ar stiklinį indą). Indas sandariai uždaromas ir laikomas tamsioje ir vėsioje vietoje (apsaugotas nuo tiesioginių saulės spindulių) visas 24 valandas;
- 6.2.12.9. surinktas paros šlapimas gerai sumaišomas, pamatuojamas bendras jo tūris (ml);
- 6.2.12.10. 50-100 ml šlapimo atpilama į atskirą sterilų indelį;
- 6.2.12.11. sterilus indelis su paros šlapimu sandariai užsukamas ir sausai nuvaloma išorinė indelio dalis;
- 6.2.12.12. surinktas šlapimo ėminys į laboratoriją pristatomas kuo greičiau (2-8°C temperatūroje), bet ne ilgiau kaip per 2 valandas po surinkimo.

6.3. Bendrinės rekomendacijos pacientui prieš laboratorinius tyrimus, atliekamus iš išmatų:

6.3.1. Išmatų surinkimas koprologiniam tyrimui:

- 6.3.1.1. tyrimas atliekamas be specialaus paciento pasiruošimo (žr. 1 priedas);

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 10 iš 14

6.3.1.2. **PASTABA:** žmonėms sergantiems vidurių užkietėjimu, prieš tyrimą, verta racione padidinti vartojamų skaidulų ir skysčių kiekį;

6.3.1.3. išmatos, laboratoriniam ištyrimui, surenkamos tik į tam skirtą vienkartinį išmatų indelį (galima įsigyti vaistinėje) (žr. 3 paveikslas);

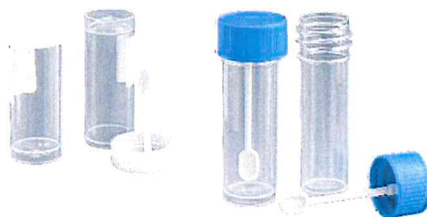
6.3.1.4. reikalinga pasiruošti atskirą, švarų, sausą indą, kuriame bus surenkamos išmatos;

6.3.1.5. **SVARBU:** išmatos negali kontaktuoti su šlapimu, tualetu sienelėmis ar tualete esančiu vandeniu;

6.3.1.6. išmatų ėminys paimamas su mentele (pridėta prie indelio dangtelio) iš 3-4 skirtingų išmatų vietų;

6.3.1.6.1. **PASTABA:** jei pastebimos gleivės ar kraujingos išskyros, rekomenduojama paimti ėminio iš tos vietos.

6.3.1.6.2. **PASTABA:** jei išmatose yra kirminų, jų narelių, juos reikia pristatyti į laboratoriją kartu su išmatų mėginiu.

3 paveikslas. Išmatų surinkimo indelis

6.3.1.7. surenkama maždaug apie 5-15 g išmatų;

6.3.1.8. surinktas išmatas sandariai uždaryti dangteliu;

6.3.1.9. paciento identifikaciniai duomenys (vardas, pavardė, gimimo data ir tikslus ėminio paėmimo laikas) turi būti žymimi tik ant išmatų indelio sienelės, žymėjimas ant dangtelio yra draudžiamas. Visi duomenys turi būti surašyti aiškiai, įskaitomai ir didžiosiomis raidėmis, kad informacija būtų lengvai suprantama;

6.3.1.10. žymėjimas turi būti ilgalaikis ir tinkamas iki ėminio pristatymo į laboratoriją;

6.3.1.11. išmatų ėminiai į laboratoriją turi būti pristatomi kuo greičiau po surinkimo. Jei to padaryti iš karto nėra galimybės, ėminiai iki pristatymo į laboratoriją laikomi 2-8°C temperatūroje;

6.3.1.12. ėminys į laboratoriją turi būti pristatytas ne ilgiau kaip per 24 valandas;

6.3.1.13. **išmatos tyrimui yra netinkamos jeigu:**

6.3.1.13.1. pacientas prieš ėminio paėmimą naudojo: klizmas, žvakutes, simpatikotropinius ar laisvinamuosius vaistus, bismuto ar bario preparatus.

6.3.2. Paciento pasiruošimas prieš išmatų surinkimą, dėl reakcijos slaptam kraujavimui nustatyti:

6.3.2.1. likus 3-4 dienoms nevertoti termiškai neapdorotos mėsos, žuvies;

6.3.2.2. likus 24-48 valandoms iki išmatų surinkimo, nevalgyti vaisių ir daržovių, kuriuose yra peroksidazės (pvz. krienai, žiediniai kopūstai, obuoliai, apelsinai ir kt.);

6.3.2.3. bent 48 valandas iki išmatų surinkimo nevertoti alkoholio;

6.3.2.4. likus 48 valandoms iki išmatų surinkimo, rekomenduojama nevertoti tokių vaistų kaip (jei gydytojas nenurodo kitaip):

6.3.2.4.1. aspirino;

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 11 iš 14

6.3.2.4.2. geležies preparatų;

6.3.2.4.3. skrandį dirginančių nesteroidinių ar steroidinių vaistų nuo uždegimo;

6.3.2.4.4. antikoagulantų;

6.3.2.4.5. rezerpino.

6.3.2.5. prieš tyrimą nerekomenduojama naudoti tiesiosios žarnos žvakučių (jei gydytojas nenurodo kitaip).

6.3.2.6. Išmatų surinkimas, dėl reakcijos slaptam kraujavimui nustatyti:

6.3.2.6.1. išmatos, laboratoriniam ištyrimui, surenkamos tik į tam skirtą vienkartinį išmatų indelį (galima įsigyti vaistinėje) (žr. 3 paveikslas);

6.3.2.6.2. reikalinga pasiruošti atskirą, švarų, sausą indą, kuriame bus surenkamos išmatos;

6.3.2.6.3. **SVARBU:** išmatos negali kontaktuoti su šlapimu, tualetu sienelėmis ar tualete esančiu vandeniu;

6.3.2.6.4. išmatų ėminys paimamas su mentele (pridėta prie indelio dantelio) iš 3-4 skirtingų išmatų vietų;

6.3.2.6.5. surenkama maždaug apie 5-15 g išmatų;

6.3.2.6.6. surinktas išmatas sandariai uždaryti dangteliu;

6.3.2.6.7. paciento identifikaciniai duomenys (vardas, pavardė, gimimo data ir tikslus ėminio paėmimo laikas) turi būti žymimi tik ant išmatų indelio sienelės, žymėjimas ant dangtelio yra draudžiamas. Visi duomenys turi būti surašyti aiškiai, įskaitomai ir didžiosiomis raidėmis, kad informacija būtų lengvai suprantama;

6.3.2.6.8. žymėjimas turi būti ilgalaikis ir tinkamas iki ėminio pristatymo į laboratoriją;

6.3.2.6.9. išmatų ėminiai po paėmimo turi būti laikomi 2-8°C temperatūroje iki pat pristatymo į laboratoriją;

6.3.2.6.10. ėminys į laboratoriją turi būti pristatytas ne ilgiau kaip per 24 valandas;

6.3.2.7. išmatos slaptam kraujavimui nustatyti yra netinkamos:

6.3.2.7.1. menstruacijų metu ir 2-3 dienas prieš ar po jų;

6.3.2.7.2. esant kraujavimui, kurį sukelia vidurių užkietėjimas;

6.3.2.7.3. esant kraujavimui iš hemorojaus mazgų;

6.3.2.7.4. esant kraujavimui dėl analinio įtrūkimo;

6.3.2.7.5. po kraujavimo iš nosies ar dantenu;

6.3.2.7.6. po dantų rovimu;

6.3.2.7.7. po vaistų vartojimo rektaliai;

6.3.2.7.8. vartojant vidurius laisvinančias medžiagas, salicilatų, geležies, dideles vitamino C preparatų, aliuminio junginių ir bismuto dozes;

6.3.2.7.9. kai išmatose vizualiai matosi kraujas.

6.3.3. Išmatų surinkimas mikrobiologiniams tyrimams:

6.3.3.1. išmatos, laboratoriniam ištyrimui, surenkamos tik į tam skirtą vienkartinį išmatų indelį (galima įsigyti vaistinėje) (žr. 3 paveikslas);

6.3.3.2. reikalinga pasiruošti atskirą, švarų, sausą indą, kuriame bus surenkamos išmatos;

6.3.3.4. **SVARBU:** išmatos negali kontaktuoti su šlapimu, tualetu sienelėmis ar tualete esančiu vandeniu;

6.3.3.5. išmatų ėminys paimamas su mentele (pridėta prie indelio dantelio) iš 3-4 skirtingų išmatų vietų;

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 12 iš 14

6.3.3.5.1. **PASTABA:** jei pastebimos gleivės ar kraujingos išskyros, svarbu iš tos vietos paimti ėminį;

6.3.3.6. surenkama maždaug apie 5-15 g išmatų;

6.3.3.6.1. jei išmatos skystos surenkama maždaug 5 g išmatų;

6.3.3.6.2. išskirtinai jei renkama dėl *Clostridium difficile* toksinų, surenkama 0,5-1 g grynų išmatų;

6.3.3.7. surinktas išmatas sandariai uždaryti dangteliu;

6.3.3.8. paciento identifikaciniai duomenys (vardas, pavardė, gimimo data ir tikslus ėminio paėmimo laikas) turi būti žymimi tik ant išmatų indelio sienelės, žymėjimas ant dangtelio yra draudžiamas. Visi duomenys turi būti surašyti aiškiai, įskaitomai ir didžiosiomis raidėmis, kad informacija būtų lengvai suprantama;

6.3.3.9. žymėjimas turi būti ilgalaikis ir tinkamas iki ėminio pristatymo į laboratoriją;

6.3.3.10. išmatų ėminiai po paėmimo į laboratoriją pristatomi ne ilgiau kaip per 2 valandas;

6.3.3.11. jei ėminys (išskyrus dėl *Clostridium difficile* toksinų) į laboratoriją nepristatomas per 2 valandas, tuomet laikomas 2-8°C temperatūroje, bet ne ilgiau kaip 24 valandas.

6.4. Pasiruošimas lyties takų išskyrų paėmimui:

6.4.1. rekomendacijos moterims:

6.4.1.1. 24 valandas, nenaudoti higieninių tamponų, intravaginalinių preparatų, neplauti makšties ir vengti lytinių santykių;

6.4.1.2. tiriamosios medžiagos nerekomenduojama imti menstruacijų metu;

6.4.2. rekomendacijos vyrams:

6.4.2.1. 2-3 valandas iki tiriamosios medžiagos paėmimo, rekomenduojama nesišlapinti.

6.5. Pasiruošimas ėminio paėmimui iš gimdos kaklelio citologiniam (PAP) tyrimui:

6.5.1. prieš ėminio paėmimą 48 valandas rekomenduojama:

6.5.1.1. nenaudoti purškalo ar miltelių šalia makšties, nenaudoti tamponų, makšties vaistų, kremų, želė, makšties spermicidinių putų;

6.5.1.2. neturėti lytinių santykių;

6.5.1.3. nenaudoti lubrikantų;

6.5.2. prieš tepinėlio ėmimą neplauti makšties vandeniu, actu ar kt.;

6.5.3. tiriamosios medžiagos nerekomenduojama imti menstruacijų metu ir 4 dienas po jų. Tinkamiausias tyrimo atlikimo laikas mažiausiai 5 dienos po menstruacijų pabaigos, 10-20 ciklo dieną.

6.6. Bendrinės rekomendacijos skreplių surinkimui laboratoriniams tyrimams:

6.6.1. Paciento pasiruošimas skreplių surinkimui:

6.6.1.1. skrepliai surenkami ryte, nevalgius;

6.6.1.2. prieš ėminio surinkimą, nusiplaunamos rankos muilu ir vandeniu;

6.6.1.3. prieš surinkimą būtina išsivalyti dantis ir išsiskalauti burną steriliu vandeniu (galima naudoti virintą vandenį):

6.6.1.3.1. **PASTABA:** protezai prieš ėminio paėmimą turi būti išimami;

6.6.1.4. kelis kartus giliai įkvėpti ir iškvėpti, siekiant paskatinti kosulį;

6.6.1.5. **PASTABA:** produktyviausias kosulys būna po nakties išgėrus šiltų skysčių.

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 13 iš 14

6.6.2. Skreplių surinkimas:

- 6.6.2.1 skrepliai atkosimi iš giliai ir išspjaunami į sterilių skreplių surinkimo indelį;
6.6.2.2. skrepliai atkosimi keletą kartų iki reikiamo skreplių kiekių surinkimo.
Reikalinga ne mažiau kaip 3 ml skreplių;
6.6.2.3. indelis sandariai uždaromas;
6.6.2.4. nurodomas paciento vardas ir pavardė, gimimo data ir tiksli ėminio surinkimo data;
6.6.2.5. ėminys į laboratoriją pristatomas kuo greičiau, pageidautina per 1-2 valandas po surinkimo (18-25°C temperatūroje). Jei per šį laiką pristatyti nepavyksta, ėminys turi būti laikomas 2-8°C temperatūroje ir pristatytas ne vėliau kaip per 24 valandas.

VII. DOKUMENTACIJA

Eil. Nr.	Dokumento identifikacinis numeris	Dokumento pavadinimas
7.1.	Forma 200/a	Siuntimas laboratoriniam tyrimui ir tyrimo rezultatai

VIII. PASKIRSTYMAS

8.1. Šio tvarkos aprašo originalai – egzempliorius Nr. 1 saugomas Ligoninės Vidaus medicininio audito skyriuje, egzempliorius Nr. 2 – Klinikinės diagnostikos ir mikrobiologijos laboratorijos skyriuje.

8.2. Elektroninė tvarkos aprašo versija, skirta tik skaitymui, laboratorijos specialistams prieinama „Laboratorijos elektroniniame debesyje“ (žr. „Laboratorijos kokybės vadybos sistemos dokumentai“).

8.3. Elektroninė tvarkos aprašo versija, skirta tik skaitymui, pacientams prieinama oficialioje Ligoninės internetinėje svetainėje, adresu: <https://www.rkligonine.lt/struktura-ir-kontaktai/skyriai/klinikines-diagnostikos-laboratorija/>.

	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė Klinikinės diagnostikos laboratorija	TVARKOS APRAŠAS REKOMENDACIJOS PACIENTO PASIRUOŠIMUI PRIEŠ LABORATORINIUS TYRIMUS	KDL-TA-04
			Leidimo Nr. 01
			Puslapis 14 iš 14

IX. PRIEDAI

KDL-TA-04

Rekomendacijos pacientų
pasiruošimui prieš tyrimus
tvarkos aprašo 1 priedas

Paciento atmintinė išmatų surinkimui.

IŠMATŲ SURINKIMAS TYRIMAMS. ATMINTINĖ PACIENTUI.

- i** Tinkamai surinktas ėminys padeda gauti tikslius tyrimo rezultatus.

Išmatų surinkimo indelį
galite įsigyti vaistinėje

1 PASIRUOŠKITE

Įsigykite vienkartinį
išmatų indelį su mentele
(vaistinėje).

- 2 Pasiruoškite atskirą
švarų, sausą indą, į
kurį surinksite
išmatas.

3 SVARBU:

Išmatos neturi liestis su
šlapimu, tualetu vandeniu ir
tualetu sienelėmis.

4 ĖMINĮ PAIMKITE SU MENTELE

Išmatų paimkite iš 3-4
skirtingų vietų.

5 SVARBU:

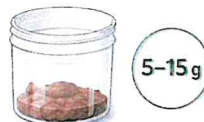

Ėminio paimti ir iš
gleivėtų ar kraujingų
išskyrų (jei pastebima).

6 PERKELKITE ĖMINĮ Į INDELĮ

7 ĖMINIO KIEKIS

Surinkite 5-15 g išmatų
(maždaug keli mentele
paimti ėminiai).

- 8 Tvirtai užsukite
dangtelį, kad indelis
būtų sandarus.

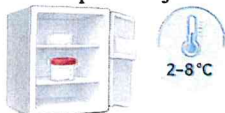

- 9 Aiškiai ir įskaitomai
užrašyti VARDĄ,
PAVARDE, gimimo datą
ir ėminio paėmimo laiką.

Žymėti ant
indelio
sienelės.

- 10 Po paėmimo ėminį
laikykite 2-8 °C
temperatūroje.

- 11 Ėminį į laboratoriją
pristatykite ne ilgiau
kaip per 24 valandas
po surinkimo.

- 12 Ėminį perduokite
laboratorijos personalui.

ATKREIPKITE DĖMESĮ

- Naudokite tik tam skirtą indelį su mentele.
- Surinkite ėminį iš skirtingų vietų.
- Saugokite ėminį nuo kontakto su šlapimu, vandeniu ir tualetu sienelėmis.
- Tinkamai identifikuokite indelį.

SVARBU

Netinkamas ėminio surinkimas gali
turėti įtakos klaidingiems tyrimo
rezultatams.

